

Verenigingsnieuws

Vrijdag 28 juni, 20.00 uur
Lezing: Johan de Witt wilde
Vaals per se bij Holland.
Waarom?
Spreker: Onderwijs socioloog
Paul Jungbluth

Nummer 138

2024 #4

Historische gebeurtenis tijdens Koningsvogelschieten schutterij St. Paulus Vaals

Vrouwen aan de macht bij de Paulus sjutse va Vols. Een dag uit het verenigingsjaar van Schutterij St. Paulus Vaals het Koningsvogelschieten.

Op 20 mei 2024 vond in Vaals op de hoogst gelegen schuttersweide van Nederland het traditionele Koningsvogelschieten van Schutterij St. Paulus plaats. De schutters verzamelen zich s 'morgens in hun verenigingslokaal 't Vereinschoes, om het nog regerende koningspaar aan hun woning Aan de Ververij af te halen. Dit jaar Ilona Otten (de eerste officiële vrouwelijke Koning). Dit jaar voor het eerst mede onder begeleiding van een nieuwe welkome aanwinst in de gelederen van Sint Paulus nl. 4 Marketentsters die zijn toegetreden tot de schutterij. Na verwelcoming van het koningspaar door voorzitter Wiel Welter werd afgemarcheerd naar het kerkhof waar traditie getrouw na een kort gebed door de voorzitter een bloemstuk werd gelegd op het graf van de laatste overleden schutter Hubert Alleleijn. Na het lossen van 4 Ereschoten werd afgemarcheerd naar de St.

Pauluskerk voor het bijwonen van de traditionele Koningsmis, op voortreffelijke wijze opgeluisterd door het Kon. Mannenkoor Cecilia 1837 Vaals en opgedragen door waarnemend pastoor Mgr. Schnackers. Aan het einde van de Koningsmis werd alweer traditiegetrouw het Allerheiligste uitgesteld waarbij de schutters de erewacht betrokken en het koor het Tantum Ergo zong.

Na afloop van de Koningsmis werd onder de vrolijke klanken van de eigen drumband afgemarcheerd naar de schuttersweide aan de Viergrenzenweg. Bij aankomst op de weide kon men aanzitten aan een door het damescomité goed verzorgde koffietafel.

Om 13.30 uur werd gestart met Burgerkoningschieten, hiervoor hadden zich 25 deelnemers ingeschreven. Het eerste schot werd afgevuurd door de burgerkoning van 2023 Peter Huppertz. Na een zeer spannende strijd lukte het in de 6de ronde met het 138ste schot Trudie Delnoye de vogel naar beneden te halen. Dat was voor Trudie de derde keer dat zij de

Koningstitel veroverde. Helaas niet 3 keer achter elkaar anders was zij de eerste Burgerkeizer van Vaals geworden. Ook voor de jeugd werden diverse schietwedstrijden gehouden. Er werd geschoten voor punten. Jelmar Bulles werd met 192 punten winnaar van deze wedstrijd. Ook werd er een wedstrijd gehouden om ongekookte Penne pasta van een stokje af te schieten, ook dit onderdeel werd door Jelmar gewonnen, met een resultaat van 9 noedele werd hij de eerste Noedelekunne van de jeugd van St. Paulus.

In dit nummer:

- Historische gebeurtenis tijdens Koningsvogelschieten schutterij St. Paulus Vaals 1
- Lezing vrijdag 28 juni 2024: "Vaals moest nodig bij Holland, vond Johan de Witt" 3
- Ondergrondse oorlogsfabrieken in de Zuid-Limburgse mergelgroeven 3
- RaboClub actie 2024 4

Rond 16.30 uur werd uiteindelijk gestart met het Koningsvogelschieten van de schutterij. De complete schutterij inclusief de Marketentsters marcheerde op en presenteerde zich aan het publiek.

Burgemeester Harry Leunessen terzijde gestaan door de wethouders Erika Jaegers en Alain Hamaekers complimenteerde St. Paulus met hun presentatie en de deelname aan de activiteiten in Vaals. Ook onze nieuwe pastoor René Pisters was aanwezig en deelde de aanwezigheid mede dat hij graag iedereen wilde leren kennen. Na het openingsgebed door emeritus pastoor Broekhoven, voor een goed verloop van het Koningsvogelschieten maakten de schutters zich klaar voor het eigenlijke Koningsvogelschieten.

Dit jaar was de schietwedstrijd weer iets anders dan andere jaren. Op de laatste ledenvergadering in april heeft de vereniging besloten dat ook niet-leden mee mogen schieten voor de koningstitel van de schutterij. De schutterij probeert

hiermee een breder publiek te trekken in de hoop dat dit uiteindelijk ook de geleerden zou kunnen versterken. De aanpassing van het huiselijk reglement heeft er toe geleid dat dit

jaar 5 niet-leden mee hebben geschoten op de koningsvogel, te weten Antoon en Alexandra van Ouwerkerk (huidige prins en hofnar van CV de Grensülle), Regina Wieschollek en haar partner Richard Didden en Ritch Pelzer.

Uiteindelijk lukte het Regina Wieschollek de vogel naar beneden te halen en schreef zodoende geschiedenis door als eerste vrouwelijk niet-lid van St. Paulus bijgeschreven te worden in de eeuwen oude annalen van St. Paulus Vaals. Vorig jaar werd de koningstitel behaald door de eerste vrouw in de geschiedenis van St. Paulus, Ilona Otten, maar Ilona is lid van de schutterij.

En zo werd het nieuwe koningspaar gehuldigd op de schuttersweide. Eerst was er nog het bedankje voor Ilona Otten en daarna werd Trudie Delnoye ook nog even in de schijnwerper gezet. Aansluitend kreeg Regina het koningszilver omgehangen en werd ze met luid applaus toegejuicht. Het was nog een gezellig avond met een leuke nazit in de tent.

Inmiddels hebben Regina en Richard zich ook aangemeld als lid van de schutterij. Voor Richard was er toevallig nog een passend uniform en daarom kan hij ook mee als koning in uniform. Richard draagt het koningszilver, maar de naam van Regina staat op de koningsplaat. Op deze plaat staat ook 'café de Fockink', een accordeon (verwijzing naar Nico Scheffers) en een trompet (instrument van Richard).

De eerste activiteit heeft het koningspaar al achter de rug, op 26 mei de processie in Holset. Het eerste officiële optreden van de koning is ieder jaar de Hoozelder Broonk. Hier werden ze ook weer heel goed ontvangen en hebben ze bij het publiek, maar ook bij de eigen leden, veel punten gemaakt. Het is voor de schutterij een goede reclame en zeker een fijne aanwinst.

Het Koningsvogelschieten 2024 werd een bijzonder historische gebeurtenis. Voor het eerst in de eeuwenoude geschiedenis van St. Paulus veroverden twee vrouwen de Hoogste eer. Trudie Delnoye als Burgerkoning en Regina Wieschollek als Schutterskoning.

Arthur Cransveld

(Wij hopen met dit artikel over het reilen en zeilen van de schutterij tijdens de voorbereidingen van, en het Koningschieten zelf, u een indruk hebben kunnen geven en misschien uw interesse te hebben gewekt voor een eventueel lidmaatschap van de Paulussjutse va Vols, en hiermede een eeuwen oude traditie voor Vaals helpen te behouden)

*“Et ken os nuus nutse vuur deunt et veur de Sjutse”
Te zijner tijd hopen wij nog verdere gebeurtenissen en activiteiten van de schutterij te kunnen vermelden als aan-vulling op de Anno 2000 uit-gegeven Kroniek “400 Jaar Schutterij Sint Paulus Vaals”*

Met dank aan Roderique Kohnen – Secretaris Schutterij St. Paulus Vaals - AD 1600 voor het aangeven van de actuele activiteiten en gebeurtenissen.

Lezing vrijdag 28 juni 2024: “Vaals moest nodig bij Holland, vond Johan de Witt”

Johan de Witt werd op 24 september 1625 geboren als tweede zoon van Jacob de Witt en Anna van den Corput en was daarmee twee jaar jonger dan zijn broer Cornelis. Johan was een geleerd man met brede interesses. Hij blonk uit in wiskunde en publiceerde ook enkele mathematische werken. Nadat hij gepromoveerd was in de rechten, ging Johan wonen in Den Haag waar hij kortstondig werkte als advocaat aan het Hof van Holland. Johan de Witt, heer van Zuid- en Noord-Linschoten, Snelrewaard, Hekendorp en

Ijsselvere, was in de Gouden Eeuw tijdens het Eerste Stadhoudersloze Tijdperk negentien jaar lang raadspensionaris van het gewest Holland en daarmee de belangrijkste politicus van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Bij de Vrede van Münster in 1648 was men het er niet over eens geworden hoe de Landen van Overmaas (Land van Dalhem, Land van Valkenburg en Land van 's-Hertogenrade) verdeeld moesten worden. Uiteindelijk werd besloten om elk van die landjes te verdelen in een Spaanse en

een Staatse ‘partage’ (Partagetraktaat, 1661). Vaals kwam te behoren tot het Staatse deel van het Land van 's-Hertogenrade. Dan de interessante vraag waarom moest Vaals nodig bij Holland volgens Johan de Witt.

Paul Jungbluth (onderwijs­socioloog) zal ons deelgenoot laten worden hoe het zat met Vaals in die tijd.

Wanneer: vrijdag 28 juni 19.30 uur
 Waar: HKK Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11A Vaals

Johan de Witt

Partagetraktaat, 1661

Ondergrondse oorlogsfabrieken in de Zuid-Limburgse mergelgroeven

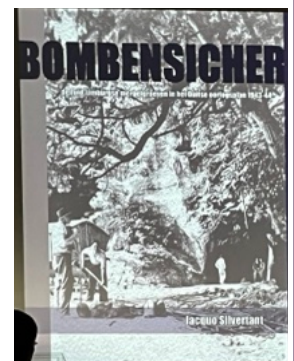
Zondag 26 mei was het dan zover om op verzoek van leden een middag iets te organiseren. Ondanks diverse activiteiten in Vaals en omgeving was er weer genoeg belangstelling voor dit onderwerp en startte om 15.00 uur de lezing over de ondergrondse oorlogsfabrieken in de Zuid-Limburgse mergelgroeven door Jacquo Silvertant. Met heel veel uniek beeldmateriaal ondersteunde hij zijn verhaal over de ondergrondse werkplaatsen.

Zoals in de voorankondiging stond te lezen werden de bombardementen op de Duitse steden en industriegebieden door de Geallieerden vanaf medio 1943 geïntensiveerd. Zo ging men in Duitsland en de bezette gebieden op zoek naar “Bombensichere”

ruimtes waar de voor de oorlogsindustrie vitale bedrijven konden worden ondergebracht. In Zuid-Limburg werden hiervoor een aantal mergelgroeven “verbouwd” en geschikt gemaakt voor de huisvesting van bedrijven die werkten voor het zogenaamde Jägerprogramm van de Duitse Luftwaffe. In de grotten konden de revisie van BMW motoren van de Junkers onderhanden worden genomen. De Bronsdaelgroeve, deze ondergrondse groeve ligt ten noordwesten van Geulhem onder een hellingbos aan de Geulweg. Een groot opgezette reparatiewerkplaats voor de BMW-motoren voor bommenwerpers. Maandelijks zouden tweehonderd tot tweehonderdvijftig motoren worden gerepareerd. De

leiding bij de bouw had de zogenaamde Organisation Todt, een belangrijk militair bouwbedrijf van het Derde Rijk. Amerikaanse eenheden namen echter op 15 september 1944 het gebied rond Meerssen in, toen de werkplaatsen in de Bronsdaelgroeve nog maar gedeeltelijk waren afgebouwd en in gebruik genomen. Zo was bijv. de groeve bij Geulhem een zgn. Frontreparaturbetrieb”. De ingangen en gangen werden zodanig gemaakt dat ook grotere voertuigen gemakkelijk door konden. In de gangen kende men reparatiestations, de zgn.

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

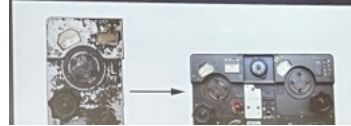
Bezoek onze
website
www.sankttolbert.nl

Bezoek ons ook op:
facebook

montagehallen. Alles ook voorzien van een klimaat-systeem.
In 1944 bouwden de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog een ondergrondse oorlogsfabriek in de Heidegroeve, waarvoor men bovenop de heuvel bunkers bouwde. De oorlogsfabriek was ingericht om 600 mensen in de dagploeg en 300 in de nachtploeg te laten werken. Op vele plekken werden groeves ingericht in het begin van 1944, maar niet elke plek was gereed om ook werkelijk in productie te gaan. Veelal was augustus 1944 het einde van de inspanningen.

Vele groeven in Zuid-Limburg kwamen aan de orde zoals de Bronsdaelgroeve, de Heidegroeve die klaar waren, maar de fabriek van de Barakken-groeve in Geulhem was niet af, daar zou Arkos komen voor het maken van lasraden. Als je hoorde welke industrieën men wilde onderbrengen in deze bomvrije fabrieken, van Philips met zendapparatuur, Fokker met

vliegtuigrompen, NV Holland-Nautic voor Schnellboote, ook wel E-boote genaamd, waren voor de Duitse Kriegsmarine een belangrijk wapen. Voor dit laatste was aan het Albertkanaal een productie gepland maar er nooit van gekomen.

Deze zeer interessante wetenswaardigheden werden boeiend verteld door Jacquo Silvertant

RaboClub actie 2024

Wij doen dit jaar weer mee aan Rabo ClubSupport! Wat houdt dit in: Met Rabo ClubSupport investeert de Rabobank als coöperatieve bank een deel van hun winst in lokale clubs en verenigingen. Derhalve hebben wij ons als heemkundevereniging ook ingeschreven voor deze actie. Doel is om zoveel mogelijk stemmen te verzamelen zodat wij aan het einde van de actie een financiële bijdrage ontvangen voor ons opgegeven bestedingsdoel. Bestedingsdoel: Digitalisering van de archiefcollectie is nodig voor een goede ontsluiting en uit oogpunt van

beheer en behoud van het originele materiaal. De collectie zal systematisch gedigitaliseerd worden. Deze keer is ons doel verdere digitale ontsluiting van het archief-materiaal door gelden bijeen te brengen voor de vervanging van de A3 boekenscanner. De stemperiode loopt van 2 september tot en met 24 september 2024. Let op: u kunt alleen uw stem uitbrengen als u lid bent van de Rabobank. Dus naast dat u klant bent moet u ook lid zijn om te kunnen stemmen. Lid worden van de Rabobank is kosteloos. Aanmelden kan via de website van de Rabobank.

Wij doen mee met
Rabo ClubSupport

Doe je ook mee?
Dat is goed voor jouw club & geweldig voor de samenleving

de coöperatieve Rabobank

Als lid van jouw Rabobank kunt u vanaf 2 september stemmen. En elke stem is geld waard. Kunnen wij rekenen op die van u? Kijk dan snel op Rabobank.nl/clubsupport Alvast heel erg bedankt voor uw stem!!

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.